

LASĪŠANA

1. Lasi un atzīmē, vai apgalvojums ir patiess vai nepatiess!

PIE GRĀMATU PLAUKTA

Mani sauc Inga Pizāne. Es esmu dzejniece, un es vēlētos pastāstīt par savu grāmatu plauktu un attiecībām ar lasīšanu.

Lai arī šajā dzīves un darba posmā gandrīz viss grozās ap lasīšanu un grāmatām, dzīvē ir bijuši periodi, kad ar lasīšanu biju uz “jūs”. Tikai pamatskolā literatūras stundās sapratu, ka grāmata nav tikai priekšmets, kas rotā sekcijas plauktu. Ka grāmata ir ne tikai autora iekšējās pasaules un dzīves pieredzes spoguļojums, bet arī iespēja lasītājam atklāt nezināmo par sevi pašu. Ar šo atklājumu sākās mans plašais ceļojums grāmatu pasaulē.

Vislielākā nozīme manā grāmatu plauktā un dzīvē ir dzejai. Dzejai ir veltīts vienīgais “atsevišķais” plaukts. Viss pārējais ir samiksēts, un pie “pārējā” ir gan izziņu literatūra, gan dažas bērnu grāmatas, gan literatūras žurnāli, bet pamatā – daiļliteratūra. Visbiežāk es paralēli lasu vairākas dažādu žanru grāmatas – kādu dzejas grāmatu, kādu prozas grāmatu un izziņas grāmatu. Ilgus gadus intensīvi lasot visdažādākā veida literatūru, esmu secinājusi, ka tieši dzeja mani spēj saviļņot un pārsteigt visvairāk un spēcīgāk.

Viena no grāmatām, kas uz mani atstāja spēcīgāko iespaidu pēdējā laikā, ir aktiera un režisora Čārlija Čāplina autobiogrāfija “Mana dzīve”. Sajutu daudz līdzību pasaules uztverē un pat bērnības piedzīvojumos. Pie īpašajiem dzīves autoriem varētu nosaukt Milanu Kunderu, Ernestu Hemingveju, Ērihu Mariju Remarku, no latviešu autoriem – Klāvu Elsbergu, Andru Neiburgu, Jāni Rokpelni, Ronaldu Briedi.

Visbiežāk lasu vēlos vakaros, sveces gaismā, virtuvē. Lasot grāmatu, bieži izrakstu dienasgrāmatā citātus. Reizēm ar pārdomām par izlasīto padalos arī sociālajos tīklos vai blogā.

Lasīšana ir apbrīnojams process. Tas mani aizved tur, kur citādāk nekad nebūtu nokļuvusi. Negribu pat iedomāties, kāda būtu es, mana valoda un mana pasaule, ja es nebūtu atklājusi lasīšanas prieku un nozīmi.

	Apgalvojums	Patiess	Nepatiess
1.	Inga Pizāne ikdienā raksta dzeju.		
2.	Inga lasīšanas prieku atklāja tikai tad, kad bija pieaugusi.		
3.	Dzejniece vienlaikus lasa dažādu žanru literatūru.		
4.	Iespaidu uz Ingu ir atstājuši tikai latviešu autoru darbi.		
5.	Inga par izlasīto stāsta arī citiem.		
6.	Inga domā, ka lasīšana bagātina cilvēku un viņa valodu.		

2. Atrodi un ieraksti katrai atbildei atbilstošu jautājumu!

Kā var radīt tik ticamu un emocionālu filmu par karu, ja pats nekad neesi bijis karā?

Kā tu – Rīgas Ekonomikas augstskolas absolvents – kļuvi par režisoru?

Kāpēc izvēlējies tieši “Dvēseļu puteni”?

Kad sāki uzņemt filmu – vai nebija mazliet bail?

Kā tu izvēlējies galvenās lomas atveidotāju Oto Brantevicu?

Kāda ir atšķirība starp “Dvēseļu puteņa” un mūsdienu jauniešiem?

Dzintars Dreiberģis, filmas “Dvēseļu putenis” režisors, ir ekranizējis Aleksandra Grīna romānu “Dvēseļu putenis”. Viņa veidotā filma nacionālajā kino balvas “Lielais Kristaps” konkursā saņēma 6 balvas – par labāko pilnmetrāžas spēlfilmu, labāko spēlfilmas režiju, labāko operatora darbu spēlfilmā, labāko grima mākslinieka darbu, labāko mūziku un par labāko montāžas režiju.

A

Tā patiesībā nebija mana ideja. Man piezvanīja un uzaicināja piedalīties konkursā par šīs filmas veidošanas tiesībām. Konkursu organizēja idejas autori un Aleksandra Grīna mantinieki. Man jautāja, ko esmu sapratis no “Dvēseļu puteņa”, kādas ir manas atziņas.

B

Uz aktieru atlasīti bija ieradušies aptuveni 1300 puīši. Oto bija atnācis līdz draugam, abi no Turlavas. Tas nebija viegli – atrast mūsdienu jaunieci, kurā ir sabalansēts naivums, nākotnes plāni, domas par mīlestību un skaidri nolasāms spītīgums. Kas Oto bija jāizdara filmas laikā: viņam no naiva puikas bija jāizaug līdz jaunam vīrietim, kuram pārējie ceļas līdz. Tas ir grūti pat profesionālam aktierim, kur nu vēl piecpadsmitgadīgam puikam.

Protams, es baidījos, ka viņš varētu saslimt ar zvaigžņu slimību, bet nē – viņam bija svarīgi izstāstīt stāstu par dvēseļu puteni.

C

Atbilde pavisam vienkārša: jāiegulda liels darbs. Jālasa vēstules, atmiņas, jāskatās 20. gadsimta 20. gadu kara filmas, kuru veidotāji nav ietekmējušies no Otrā pasaules kara. Kad pats sāk pētīt, tad saproti, ka neko nezini par karu.

D

Biju pārsteigts par to, ka atšķirība ir daudz mazāka, nekā es gaidīju. Jauniešiem toreiz un tagad bija un ir pārlicība, ka nekāda kara nebūs. Ilgas pēc mīlestības un dzīves – tās ir identiskas gan vieniem, gan otriem. Jā, mūsdienu jaunieši ir fiziski vājāki, jo tie senie jaunieši strādāja fizisku darbu uz lauka, saimniecībā. Mūsējiem ir lifts, sabiedriskais transports un dators. Jā, mēs esam vājāki fiziski, bet sirdī ļoti līdzīgi.

E

Man toreiz bija 18 gadi. Bet nekad es nedomāju par režiju kā par profesijas izvēli. Es toreiz zināju, ka svarīgi ir iestāties labā augstskolā, dabūt labu darbu, lai sevi varētu nodrošināt. Kad to visu sasniedzu, es sāku domāt: pie kā īstenībā turas sirds? Un tad režisors Viesturs Meikšāns man pateica: Kultūras akadēmijā pirmo gadu ir režisoru kurss, tev jau ir kādas deviņas filmas, tev jāiet! Aizgāju... Mans ceļš pagriezās citā virzienā.

F

Nē, bailes nejutu, drīzāk milzīgu atbildību. Atbildību pret strēlniekiem. Gribēju atrast svarīgāko, kas ir grāmatā. Gribēju no strēlnieku laikiem paņemt galveno atziņu, kuru var izmantot arī šodien.

<https://neatkariga.nra.lv/intervijas/329351-dreibergs-dveselu-putenis-ir-latviesu-valsts-piedzimsanas-stasts>

SKATUVES VILINĀJUMS

Viss sākās kā pasakā. Kad dzejnieces un dramaturģes Māras Zālītes un kultūras un sporta darbinieka Jāņa Ķuzuļa ģimenē piedzima meita Ilze, raudzībās ievērojamā teātra zinātniece Lilija Dzene mazajai meitenei uzdāvināja Nameja rokassprādzi. Tā reiz piederējusi Dailes teātra aktrisei Lilijai Žvīgulei. Gandrīz kā pasakā – labā krustmāte feja atnesa dāvanu, kas simboliski ievadīja meitenes dzīves ceļa sākumu.

Kopš trīs gadu vecuma, dejojot dažādu žanru dejas, meitene atklājusi publiskas uzstāšanās burvību: “Man patīk sajūst cilvēku acu skatienus. Tie gan uztrauc, gan atraisa.” Jau kā skolniece sākusi spēlēt teātri skolas dramatiskajā pulciņā un atklājusi sevī kādu aktiera profesijā ļoti vērtīgu talantu: “Es viegli atceros tekstu. Man ir redzes atmiņa.” Vidusskolā Ilzei jau bija pilnīgi skaidrs, ka viņa stāsies *aktieros*: “Tas nebija nekāds spontāns lēmums, nebija arī nekāds rozā princešu sapnis par aktrisi vai par balerīnu. Ar katru gadu tas kļuva arvien konkrētāks.”

Uz iestājeksāmeniem Latvijas Kultūras akadēmijā viņa devās kopā ar savu klasesbiedreni un labāko draudzeni Madaru Saldoveri. Viņas neticēja, ka komisija varētu uzņemt divas draudzenes. Tāpēc meitenes iestājeksāmenu laikā cītīgi slēpa ciešās attiecības, turklāt Ilze noklusēja, ka ir slavenās dzejnieces meita. Tomēr sapnis piepildījās – aktieru kursā uzņēma gan Ilzi, gan Madaru.

Studējot Ilze juta spēcīgu vilkmi tieši uz Dailes teātri: “Atceros, kā gāju garām Dailes teātrim un domāju – ak, Dievs, ja vēl es varētu Dailes teātrī spēlēt! Tad nu gan mani sapņi piepildītos!” Liktenis kārtējo reizi bija labvēlīgs – Ilze kļuva par Dailes teātra štata aktrisi.

Šodien Ilze Ķuzule-Skrastiņa ir izcila, talantīga, profesionāla aktrise, kura par sevi rada inteligentas, disciplinētas un mērķtiecīgas personības iespaidu. Par to aktrisi iemīlējuši gan skatītāji, gan atzinīgi novērtējuši teātra kritiķi.

Pēc Maijas Uzulas-Petrovskas “Labā meitene ar raksturu” grāmatā “100 izcili Latvijas aktieri. 1. daļa”. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2019. Zin. red. Dr. habil. art. Silvija Radzobe. 494.–501. lpp.

1.	Ilzes Ķuzules-Skrastiņas vecāki saistīti ar	vēsturi un teātri. rakstniecību un sportu. teātra zinātņi un kultūru.
2.	Jau bērnībā un skolas laikā Ilze saprata, ka viņai piemīt	skaistas acis. skatuvei nepieciešamās īpašības. laba balss.
3.	Mācoties vidusskolā, Ilze pavisam nopietni sapratusi, ka kļūs par	baletdejojāju. teātra skatuves mākslinieci. skolas dramatiskā teātra galveno aktrisi.
4.	Iestājeksāmenos draudzenes	atzinās, ka ir klasesbiedrenes. slēpa savu draudzību. atzinās, ka ir dzejnieces.
5.	Studiju laikā Ilzes vēlme bija	turpināt mācīties. strādāt Dailes teātrī. kļūt par štata aktrisi jebkurā teātrī.
6.	Ilzes profesionālās un rakstura īpašības atzinīgi vērtē	teātra kritiķi. gan teātra kritiķi, gan teātra apmeklētāji. skatītāji.

KLAUSĪŠANĀS

4. Klausies dažādu cilvēku vērtējumus par grāmatām un atzīmē, vai vērtējums ir pozitīvs vai negatīvs!

Grāmata			
1. 	Ulda Neiburga grāmatā apkopoti 33 populārzinātniski raksti par Otro pasaules karu.		
2. 	Kristīnes Želves romāna centrā ir Latvijas vēsturē nozīmīga ģimene – Grosvaldi – un viņu gaitas simt gadu garumā.		

<p>3.</p> 	<p>Kristīnes Ulbergas grāmata ir par sava ceļa meklējumiem 900 kilometrus garajā svētceļojumā.</p>		
<p>4.</p> 	<p>Amandas Aizpurietes dzejas krājumā “Pirms izvākšanās” ir apkopoti pēdējo septiņu gadu laikā sarakstītie dzejoļi.</p>		

KLAUSĪŠANĀS

5. Klausies dialogu un atzīmē, vai apgalvojums ir patiess vai nepatiess!

	Apgalvojums	Patiess	Nepatiess
1.	Mārtiņš stāsta Janai par grupas jauno albumu.		
2.	Pēc Mārtiņa domām, jaunais albums ir ļoti veiksmīgs.		
3.	Albumā izmantoti brazīļu ritmi.		
4.	Albuma dziesmas ir ļoti saviļņojošas.		
5.	Ilze nevēlas klausīties jauno grupas albumu.		

Aptaujājām dažus sastaptos cilvēkus un uzdevām jautājumu “Kas jūs iedvesmo pēc darba?”. Lūk, kādas atbildes saņēmām.

1. stāsts

Mani iedvesmo mūzika. Visu mūžu esmu mēģinājusi tuvoties
dažādos veidos – dziedot korī, ansambļos. Pēc vidusskolas Rīgas Doma
kora skolā. Man ļoti patīk džezs, žanrs, bet pēdējā laikā spēku meklēju
klasiskajā mūzikā. Un man šķiet, ka manas mūzikas izvēli ietekmē
laika apstākļi un gadalaiki.

<https://klasika.lsm.lv/lv/raksts/mana-muzika/maksimalas-kritike-anda-klavina-manas-muzikas-izveli-loti-ietekme-la145140/>

2. stāsts

Katru vakaru es noskatīties kādu filmu internetā. Skatoties
filmu, šķiet, ka esi realitātē, citā uztveres pasaulē. Man patīk vērot,
kā agrāk cilvēki ikdienā dzīvoja, kā cilvēki risina problēmas, kādas ir
attiecības. Īpaši man patīk kriminālfilmas, un ja režisoram izdodas radīt klātbūtnes
, tā ir īsta bauda!

3. stāsts

Esmu liela izstāžu, galeriju un apmeklētāja. Viena no –
pēdējo laiku izstādēm, kuru redzēju, bija Maijas Tabakas
gleznu izstāde Nacionālajā mākslas muzejā. Vēl man patīk mūsdienu māksla, bet
es zinu, ka to nesaprot. Piekrītu, ka reizēm tā raisa pretrunīgas
, bet tajā pašā laikā tā liek aizdomāties par svarīgām tēmām.

7. Ieraksti vārdu pareizā formā!

1. Šovasar Rīgā uzstāsies viena no (izcilā) pasaules opermūzikas dziedātājām.
2. Mūsu koris ir viens no (labais) koriem Latvijā.
3. Dailes teātrī iestudēta viena no (skaistā) latviešu lugām – “Ugunī”.
4. Nesen izdota viena no visu laiku (interesantā) grāmatām.
5. Jānis ir viens no (mierīgais) māksliniekiem, kuru es pazīstu.
6. Viena no skatītākajām un (populārā) latviešu filmām ir “Limuzīns Jāņu nakts krāsā”, kuru katru gadu Jāņos noskatās katrā ģimenē.
7. Viens no (senais) kinoteātriem Latvijā, kas darbojas vēl šodien, ir “Splendid Palace”.
8. Filmā galveno lomu spēlē viens no (veiksmīgais) Holivudas aktieriem.

8. Izvēlies pareizo vietniekvārdu!

1.
 - **Kura** / **Kāda** ir tava mīļākā grāmata?
 - Man ļoti patīk Džīnas Vebsteres grāmata “Garkājtētiņš”.
2.
 - **Kādā** / **Kurā** datumā paredzēta filmas pirmizrāde?
 - Es īsti nezinu, bet šķiet, ka 3. janvārī.
3.
 - **Kāds** / **Kurš** ir jaunais iestudējums?
 - Jautrs un atraktīvs.
4.
 - **Kurā** / **Kādā** kursā tava meita šobrīd mācās?
 - Viņa mācās 3. kursā gleznošanas nodaļā.

- 5.
- **Kādam / Kuram** aktierim šogad piešķīra galveno balvu?
 - Jānim Rozītim par lomu filmā “Nakts”.

- 6.
- **Kurš / Kāds** ir grāmatas sižets?
 - Vietām tas ir sprāgs, bet citviet – lirisks.

abc

GRAMĀTIKA/
VALODAS
LIETOJUMS

9. Izvēlies pareizo formu!

1. Es vēlos, lai pēc šīs filmas noskatīšanās jaunieši vairāk **smaidītu / smaidīt**.
2. Būtu labi, ja es **varu / varētu** šodien nopirkt jauno žurnālu par literatūru.
3. Ja tu **izlasītu / izlasīt** šo grāmatu, tad tu noteikti **saprastu / saproti**, kāpēc es smējos.
4. Vecāki vēlas, lai viņu bērni **nodarboties / nodarbotos** ar dejošanu vai dziedāšanu.
5. Es gribu, lai mana meita vairāk **rakstīs / rakstītu**, jo viņai tas labi padodas.
6. Lai **strādātu / strādās** šajā darbā, nepieciešamas zināšanas par mākslas vēsturi.

abc

GRAMĀTIKA/
VALODAS
LIETOJUMS

10. Ieraksti atbilstošu vārdu!

izdotu, izdevniecībām, lasītāja, izdevēju, izdevniecībā, izdevēji, lasītājiem, lasīšanu, lasītavā

1. Mana draudzene strādā par redaktori vienā no lielākajām _____ Latvijā.
2. Darbs grāmatu _____ ir viens no skaistākajiem darbiem pasaulē.
3. Lai _____ labu grāmatu, vispirms nepieciešams labs manuskripts.
4. Katru gadu _____ dodas uz pasaules lielākajiem grāmatu tirgiem.
5. Lielākais _____ gandarījums ir, kad _____ patīk viņu izdotās grāmatas.
6. Ik gadu pieaug to jauniešu skaits, kas _____ uzskata par svarīgu savas dzīves daļu.
7. Bibliotēkas _____ varēja aplūkot jaunāko grāmatu izstādi.
8. Mana vecmāmiņa ir ļoti liela grāmatu _____ .